

Registerblad

Datum: Naturvårdsverkets beslut 2000-02-07

Område av riksintresse för naturvård i Skåne län

Områdesnummer: N 81

Områdesnamn: Klingavälsån

Kommun: Lunds och Sjöbo kommuner

Kartblad:

Topografisk karta: 023;2D Tomelilla SV

Ekonomisk karta:

02322; 2D2c Blentarp
02323; 2D2d Sövdeborg
02331; 2D3b Östarp
02332; 2D3c Everlöv
02341; 2D4b Vomb
02351; 2D5b Harlösa

Area: 4 564 ha

Naturgeografisk region: 7 Skånes sediment- och horstområde

Kust- och havsregion: 3 Öresund

Regionindelning av sjöar och vattendrag:

Avrinningsområde 92, Kävlingeån

Agrara kulturlandskaps- regioner:

1 Sydvästskånes slätt- och backlandskap

Landskapsformer, områdestyper i kust- och havsområden:

Slätt

Riksvärde

Meander		
Odlingslandskap	Äng	Flora
	Naturbetesmark	
Vattendrag	Sjö	Fauna

Värdeomdöme

De representativa odlingslandskapen Frihult och Klingavälsåns dalgång är exempel på insjölandskap och flack ådal med silängssystem. Här finns två utvalda områden med ängs- och naturbetesmarker, Hasslemölla norr och Klingavälsån. Dessa områden utgörs av sötvattenstrandäng, sidvallsäng, annan öppen äng, öppen hagmark, björkhage, ekhage, annan träd- och buskbärande hage och betad sötvattenstrandäng. Här återfinns delvis art- och individrika växtsamhällen med hävdgynnade arter.

Meander, morändämd sjö och isälsdal. Sövdesjön är källsjö till Klingavälsån.

Klingavälsån, har sedan länge varit berömda för sitt rika fågelliv, främst för de många häckande vadarna.

Huvudkriterier

A, C, D

Förutsättningar för bevarande

- Bibehållen vattenkvalité och vattenbalans.
- Fortsatt jordbruk med åkerbruk, ängsbruk, naturvårdsinriktad betesdrift och skötsel av landskapselement. Restaurering av igenvuxna ängar och naturbetesmarker. Områdets värden kan påverkas negativt av: minskad eller upphörd jordbruks/betesdrift, skogsplantering av jordbruksmark, energiskogsodling, igenväxning, spridning av gifter eller gödselmedel, bebyggelse, nydikning, täkt, luftledningar, vägdragningar.

Säkerställande

- Naturreservatet Klingavälsåns dalgång.
- Landskapsbildsskydd.
- CW-område enligt Ramsarkonventionen.
- Ingår i nationell bevarandeplan för odlingslandskapet (objekt M8602 (NR del), M8104 (NR del), 81-241/263, 65-74-77/85(NR)) och i länsstyrelsens program för bevarande av natur- och kulturmiljövärden i odlingslandskapet (objekt 86-4:1, 81-2:3/2:4).
- Natura 2000-område: Klingavälsån och Sövdesjön - SPA-områden, Revingefältet, Vombs Norregård, Klingavälsån-Karup och Sövdeborg – SCI-områden.

Områdets huvuddrag

Klingavälsåns dalgång: Naturreservatet Klingavälsåns dalgång omfattar ca 2 200 ha. De flacka och på våarna normalt översvämmade ängarna mellan Sövdesjön och Vombsjön, som omger den slingrande och lugnt framflytande Klingavälsån, har sedan länge varit berömda för sitt rika fågelliv, främst för de många häckande vadarna. Väster om Ilstorp har ån ett väl utbildat meandrande lopp längs en ca 3 km lång sträcka.

Den kraftiga sänkning av vattenståndet, som Kävlingeån utsattes för omkring 1940 drabbade dock också Klingavälsån. Dess nedre lopp muddrades och rätades med en drastisk torrläggning som följd. En restaurering av Klingavälsåns nedre lopp gfordes 2001-2002 liksom försök att översila Vombs ängar på våren för att på nytt göra dem attraktiva för vadarfåglar. Ett dämme vid Hemmestorps Mölla har förhindrat större påverkan på de södra delarna med Karups ängar. Vid Karups Nygård, Hemmestorps Mölla och Östra Tvet har storkhägn uppförts för återintroduktion av frilevande vit stork.

Frihult och Klingavälsåns dalgång är representativa odlingslandskap som utgörs av sandigt insjölandskap och översvämningsådal med rikt fågelliv. Hasselmölla norr och Klingavälsån är två lokaler med representativa ängs- och naturbetesmarker, som utgörs av sötvattenstrandäng, sidvallsäng, annan öppen äng, öppen hagmark, björkhage, ekhage, annan träd- och buskbärande hage och betad sötvattenstrandäng. Här finns vegetationstyper som tuvtåteläng, rödvenäng och rödvenhed. De delvis art- och individrika växtsamhällena hyser arter som knägräs, gökblomster, majviva, darrgräs och kärrsälting. Sötvattenstrandängen hävdas genom årlig slåtter. Under vinterhalvåret är Klingavälsåns naturreservat en av våra förnämsta övervintringslokaler. Då finns här gäss i tusental och havsörnar och kungsörnar som regelbundna gäster.

Torvtäkt har förekommit på flera platser. Delar av området är viktiga tillhåll för kronhjort.

Sövdesjön och dess omgivning med betesmarker och skogar av både barr- och lövträd, är viltrika med bl.a. kronhjort och rådjur. Bland häckfågeln märks bivråk, glada och stenknäck. I sjön häckar bl a svarttärna, vattenrall och ett stort antal änder. Sövdesjön är Klingavälsåns källsjö. Den är naturligt näringsrik sjö med förekomst av groplöja, Sveriges sydligaste bestånd av nors

Bysjön: Strax öster om Klingavälsåns norra del ligger Bysjön. Lokalens läge i Vombsänkans sedimentområde har medfört att Bysjön reagerar för de regionala paleohydrologiska förhållandena. Detta har stor paleoklimatisk betydelse och gör sjön unik i Sverige. Det geo-vetenskapliga intresset för sjön är mycket stort.

Referenser

- Larsson, A. 1971: Vegetation inom klingavälsåns dalgång - En översikt över vegetation inom den södra delen. Medd forskargr skötsel av naturreservat nr 8 - Avd ekol bot, Lunds universitet
- Larsson A. 1982: Förändringar i vegetation och fågelfauna på Karups ängar, Klingavälsåns naturreservat, Malmöhus län. Länsstyrelsen i M-län, Naturvårdsenheten meddelande nr 1984:2
- Larsson, T. 1971: Inventering av häckfågelfaunan på Vombs och Karups ängar, Klingavälsåns naturreservat, Malmöhus län, 1970-71. SNV, Naturvårdsbyrå
- Rudebeck, G. & Ulfstrand, S. 1965: Klenoder i Skånes natur III. Vombs ängar. Skånes Natur 52:2
- Bengtsson, S. et al. 1972: Vombs ängar. Vegetation, fågelliv, markanvändning samt synpunkter på restaurering och skötsel. Miljövårdsprogrammet. LU & Länsstyrelsen i M-län
- Bergendorff, C. m fl 1975: Naturvårdsundersökning vid Sövdesjön. Tillämpningsuppgift i naturvård. 10 p. Lunds universitet (stencil)
- Länsstyrelsen i Malmöhus län, 1992: Bevarandeprogram för odlingslandskapets natur- och kulturmiljövården. Länsstyrelsen. Malmö.
- Länsstyrelsen i Malmöhus län, 1992: Ängs- och hagmarker i Malmöhus län. Länsstyrelsen. Malmö.
- Naturvårdsverket, 1996: Nationell bevarandepplan för odlingslandskapet.